

BALIK ve BALIKÇILIK

Kuruluşu : 1953

CİLT: XIII

SAYI: 11

KASIM 1965

ET ve BALIK KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TARAFINDAN YAYINLANIR

BALIK ve BALIKÇILIK

Sahibi : ET VE BALIK KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu Sayıda yazı işlerini fillen
idare eden

DOĞAN AKAGÜNDÜZ

Abone Şartları :

Adres ve Müracaat Yeri

ET VE BALIK KURUMU
BALIKÇILIK MÜDÜRLÜĞÜ
BEŞİKTAŞ — İSTANBUL
Telefon : 47 39 30

YILLIK	15	LİRA
HARİCE	30	LİRA

İlan, Müdürlükle
kararlaştırılır.

Not : Basılmak üzere gönderilen yazılar, Heyetçe incelenir, uygun bulunanlar basılır.

İÇİNDEKİLER

Dünya Balık İstihsalı Hakkında Not (Kısım II)	1
Denizdeki En Zarif Hayvanlar (Medusalar, Hydroidler, Deniz Gülleri) Coelenterata (Kısım III)	4
Balık Kutu. Konserveçiliğimizin Gelişmesine Mani Olan Meseleler Ve Tedbirleri	8
Akdeniz Balıkçılık Genel Konseyi Toplantılarında Ağ Gözü Ölçme Âleti Denemeleri Hakkında Yapılan Tavsiyeler ve Teklifler	12
İspanya'da Balıkçılık Endüstrilerine Yapılan Mali Yardımlar (*)	13
Dünya Balıkçılık Âlemi	20

Kapak Resmi : Kurutulan ağdan balıkların pompa ile gemiye alması..

Basıldığı Tarih: 4/12/1965

12 Subat 1968

Devlet Nəshəsi

BALIK ve BALIKÇILIK

Kuruluşu : 1953

ET ve BALIK KURUMU TARAFINDAN HER AY YAYINLANIR

CİLT : XIII

SAYI : 11

KASIM 1963

DÜNYA BALIK İSTİHSALİ HAKKINDA NOT (KISIM II)

Milletlerarası, ticaret

1964 yılı içinde ayrı ayrı her emtia için verilen ticaret raporları çok lehte görülmektedir. Evvelki yıllarda olduğu gibi, donmuş balık manüleri ve balık unu ticareti yüksek bir seviyeyi muhafaza etmektedir. Diğer taraftan gerek Portekiz ve gerekse Norveç konserve sardalya ihracatlarını arttırmışlardır. Portekiz sardalyalarının İngiltereye ve Batı Almanyaya satışı 1964 yılının ilk dokuz ayı içerisinde hacim olarak İngiltereye yüzde 23, Batı Almanyaya yüzde 33'e kadar yükselmiştir. Japonların Amerikaya ihraç ettikleri konserve ton balığı miktarı, 1963 yılına nispetle yüzde 8 bir düşüş göstermiştir. Birleşik Amerika Devletlerinin büyük bir kısmı, Japonyadan temin ettiği, toplam ton konserve ithalatında % 4 nisbetinde bir düşüş kayıt edilmiştir.

Çok miktarda donmuş balık ihraç eden memleketler arasında Kanada, İzlanda ve Norveç gelmektedir. Norveçin Amerikaya ihraç ettiği filetolar miktarı, morina ve mezit balıklarının az oluşu sebebiyle, 1963 yılına nazaran oldukça düşmüştür. Bununla beraber, bu miktar, başka pazarlara fazlasiyle ihraç edilen «Saithe» (bir nevi morina) ve filetoları ile bol bol telâfi edilmiş oluyor. Morina balığının eksikliği aynı zamanda güç piyasa şartları Norveçin stoktaki balığının ve tuzlanmış ve kurutulmuş balığın Nijerya ile Brezilyaya ihracatına da tesir etmiştir. Bu memleketin stoktaki balığının ihracatı 1964 yılında genel olarak 23.400 tona (yüzde 21,6)

düşmüş, tuzlanmış ve kurutulmuş balık (klipfish) ihracatı ise (yüzde 13.2) 26.848 tona inmiştir. Buna rağmen, diğer balık mamûlleri ihracatı, balık unu dahil, yüksek fiatlarla Norveçin ihracat kıymetinin bir milyar kroner marka (takriben 150 milyon Amerikan doları) ilk defa olarak çıkmasına sebep olmuştur.

Japonyanın belli başlı balık mamûllerinin genel ihracatının fob kıymeti, 1/Nisan/1964 tarihinde başlayan mali yılın ilk altı ayı içerisinde 1963 yılının aynı devresi için yüzde 12 bir artışla, 143.3 milyon Amerikan dolarına balığ olmuştur. Japonyanın donmuş balık mamûllerinin ihracatı ise, miktarda yüzde 85, kıymette de yüzde 48 bir artış göstermiştir; aynı devre içerisinde konserve mamûller, ne te kabül eden rakkamlar sırasıyla yüzde 137 ve 129 dur. Donmuş balık ihracatında ton başı hacimde yüzde 130, kıymette ise yüzde 50 artış göstermiştir.

Birleşik Amerika Devletlerinde, yenilebilen balık ve balık mamûlleri ithali 1963 yılından daha fazla olmuştur, ve yılın başında daha çok balık stoku ile 1964 yılında yenilebilen balık avının azlığını ziyadesile telâfi etmiştir. Donmuş orkinoz ithali miktar olarak yüzde 25 ve donmuş dip balığı filetoları ithali yüzde 6 artmıştır. Japonyadan ithal edilen donmuş ton balığı 1963 yılı ile mukayese edilince yüzde 40 yükseldiği ve bu emtianın genel ithalinin yüzde 60 Japonyadan elde edildiği görülmüştür. Kanadadan dip balıkları filetoları ithali, bir yıl öncesine nisbetle, hacimde yüzde 20 bir artış yapmış ve bu sektör de Amerikanın genel ithalatının yüzde 60 dan fazlasını teşkil etmiştir.

1964 yılının Temmuz ayında Avrupa Ekonomik Topluluğu (EEC) üye devletlerin balıkçı tekneleri ile tutulan balığın diğer herhangi üye bir devlete doğrudan doğruya ithal edilmesine müsaade etmiştir. Bu karar, Fransanın protestosundan sonra, 12/Aralık/1964 de yürürlüğe girmiştir. Her ne kadar Topluluk (EEC) şimdiye kadar müşterek bir balıkçılık politikasını benimsiyemedi ise de, tarifelerde oldukça indirmeler yapılmak suretile, ve bir çok balık ve balık mamûllerinde kotaların hemen hemen kaldırılması sayesinde Roma anlaşması tatbikatta üye devletler arasında ticareti liberal hale getirmiştir. Böylece Topluluk (EEC) dışı ithalden ziyade Topluluk (EEC) içi muameleye tercih hakkı bahşedilmiş olundu.

Balıku istihsalinde artış

Milletlerarası ticarete balık ununun nerede ise iniflâk edecek hale gelen cesameti ve bu gelişmeye Peru tarafından yapılan muazzam tesir Milletlerarası balık ve balık mamûlleri ticaretinin inkişafında son on yıldır en çekici hususiyet olarak kabul edilebilir.

«Milletlerarası Balık Unu İmalâtçılar Birliği» nin tahminlerine göre 1964 yılında balık unu istihsalı 3.3 milyon tona, ihracat da 2.3 milyon tona yükselmiştir; 1963 yılında bu rakkamlar sıra ile 2.7 milyon ve 1.8 milyon ton idi. Gerek Peru gerekse Şili balık unu endüstrilerine bol bol «anchoveta» (hamsi) tutmuşlardır; Perunun avı, 1963 yılının 6.9 milyon tonuna karşı 7.7. milyon ton olarak tahmin edilmiş; Şilinin karaya çıkardığı «anchoveta» (hamsi) ise ilk altı ayı içerisinde 608.000 tona ulaşmıştır ki, bu rakkam bütün 1963 yılında tutulandan 70.000 tondan fazladır. Bütün yıl içinde Şilide balık unu istihsalı, 1963 yılından yüzde 36 daha fazla olarak 147.000 tona çıkmıştır; bu, genel hamsi avının 800.000 tonun çok üstünde olduğunu göstermektedir. Halihazırdaki balık unu endüstrisinin kapasitesinden

normal istifade edilmesi için yılda 1.45 milyon ton hamsiye ihtiyaç vardır ve 1965 yılında inşa edilmekte olan veya yapılmaları plânlanmış olan fabrikalar da hesaba katılarak bu rakmanın 2.3 ilâ 2.5 milyon ton arasında olacağı tahmin edilmektedir. 1964 yılının Haziran ayında 205 avcılık üniteleri mevcuttu. Endüstrinin geliştirilmiş kapasitesine uymak üzere bu filoların da ehemmiyetli derecede genişletilmesi tasavvur edilmektedir.

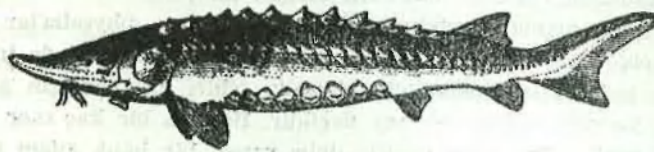
TABLO 2 — Dünya Balık Unu ve Balık Solübleri İstihsalı;
1954 - 58 vasatı 1960 dan 1964'e kadar

	1954-58 Vasatı	1960	1961	1962	1963	1964 Ön rakamlar
	(... .. bin ton)					
Dünya Yekûnu	1 349	2 076	2 580	2 979	2 978	...
Peru	52	558	840	1 117	1 131	1 552
Japonya	149	313	362	391	328	...
Amerika	354	351	383	394	326	276
Güney ve Batı - Güney						
Afrika	92	148	189	214	247	258
Batı Almanya	77	83	68	81	81	75
B. Britanya	84	76	73	72	75	75
Norveç	206	141	151	108	130	186

Balık unu istihsalı Afrikada da çok artmıştır. Angola balık unu üretimini iki misline çıkarmıştır ve Güney Afrika, Güney - Batı Afrika dahil, 1964 yılının ilk onbir ayı içerisinde yüzde 10 bir artış göstermiştir.

Amerikanın balık unu ithali, 1963 yılında 376.321 tondan yüzde 17 nisbetinde bir artış göstererek 1964 yılında 439.113 tona çıkmıştır. Bu da, bir yıl öncesine nisbetle yüzde 18 bir düşüş göstererek 298.966 ton olan dahili istihsalı büsbütün altüst etmiştir. Menhaden balık unu fiyatlarının vasatı 100 librelilik kâğıt torbalar içerisinde FOB Doğu Sahili 1964 Haziranında kısa tonu 130 Amerikan dolarına balığ olmuş ve senenin sonunda 140.75 dolara; 1965 Ocak ayında ise 144.17 dolara yükselmiştir.

BALIK VE BALIKÇILIK

DENİZDEKİ EN ZARİF HAYVANLAR (MEDUSALAR, HYDROİDLER, DENİZ GÜLLERİ) COELENTERATA (KISIM III)

Yazan: Emekli Koramiral
Şeref Karapınar

Physalia zehrinin şiddeti:

Physalia'ların kurbanlarına aşıladığı zehir, kimyevi terkibi itibariyle kobra yılanlarının zehirine benzemekte olup bu zehire nazaran en az % 75 nisbetinde tesirlidir. Bu medusalarda tıpkı kobra yılanları gibi sinir sistemini tahrip eden bir protein (nevro toxin) madde zerk etmektedirler. Bu hayvanların gıdasını teşkil eden küçük balıklar, larvalar ve hayvanı planktonlar bu zehirlenme ile derhal ölmektedirler. Lâboratuvar tecrübelerinde bir yüksüğü ancak dolduracak kadar physalia zehiri bir iki saniye içinde bini mütecaviz tarla faresi, tavşan, kurbağa, yengeç ve hattâ bir köpeği öldürmüştür. Eğer physalia'larda avını sokmak için bir kobra yılanındaki çene adaleleri kuvveti ve aynı zehir miktarı mevcut olsaydı insanlar için bu hayvanların bulunduğu denizlere girmek mümkün olmayacaktı. Physalia'ların mikroskobik damlacıkları halinde zerkettiği zehir miktarının azlığını insanlar için bir şans telâkki etmek lâzımdır. Bu hayvanın zehirlenmesinden bazı insanların öldüğü hakkında rivayetler mevcut ise de bu güne kadar tevsik edilememiştir. Bununla beraber bir physalia'nın eflâtun renkli kolları arasına düşen bir yüzücü kendisini kızgın bir arı oğulunun taarruzuna uğrayarak her tarafından sokulmuş gibi hisseder. Bunu takip eden birkaç dakika zarfında zehir tesirini göstermeğe başlar, tansiyon sür'atle düşer, nefes darlığı baş gösterir, nabız sür'atli fakat zaif atmağa başlar. Bazıları şuurlarını kaybeder. İlk tedavi olarak yapılan Adrenalin şırıngaları ile kan tazyiki eski haline getirilir ve kalp faaliyeti normale döner... Bütün bu âraz, kobra yılanının soktuğu insanlarda görülen âraza benzemekle beraber aradaki en büyük fark yılanın soktuğu insanın ölümden kurtulamamasıdır. Bittabi physalia'lar aslında bir kobra yılanı gibi kötü niyetli bir hayvan değildir. Şuuriyle değil, insiyakı ile hareket eder, gayesi yolunmadan beslenmektir bu sebepledirki tentacle'ları uzvi bir cisme temas eder etmez duygu organlarının alarmı ile o cismi derhâl zehirler. Bununla beraber ısırın, kılıcını saplayan, zehirleyen, elektrikleyen bütün diğer yırtıcı deniz sakinleri gibi bunların da insanlar için tehlikeli olan hayvanlar arasında mütalâa edilmesi lâzımdır. Bugün dünyanın muhtelif hidrobiyoloji Lâboratuvarlarında yapılan araştırmalar neticesinde physalia'lar hakkında esaslı bilgiler elde edilmiştir. Bir gün ilim bu hayvanın zehirini de tıpta kullanmanın yolunu bulacaktır. Bugün için physalia zehiri insanlar için şiddetli ızdırıp veren bir toxinden başka bir şey değildir. Bundan bir kaç sene evvel Amerikada Miami sahillerinde sun'î ciğerle dalış yapan bir balık adam satha çıkar-ken büyük bir physalia'nın tentacle'ları arasına düşmüş ve hemen sahile çıkarılarak hastaneye götürülmüştü. Yolda şiddetli ağrılar baş göstermiş, ve hasta

komaya girmiştir. Hastanede ilk tedavisi yapılarak komadan kurtarılmış ve cildinde hasıl olan ağır yaralar için alkol banyosu yapılmıştır. Hastanın omuzları, sırtı, göğsü ve kolları ağır bir yanık yarası manzarası arzietmekte idi. İki üç gün içinde hasta tamamiyle kendine gelmiş ise de cilt yaralarının tedavisi bir buçuk ay devam etmiştir.

Physalia'lar umumiyetle açık denizlerde bulunduklarından plâjlarda yüzen insanlar bu hayvanlarla sık karşılaşmamaktadırlar. Bununla beraber bazen rüzgârların tesiriyle sahillere sürüklendiklerinden Birleşik Amerikanın tropik plajlarında daima hazır bulunan ilk sihhî yardım ekipleri physalia zehirlenmesine karşı da tedbirli bulunmaktadırlar. Bundan başka sahile yakın sularda physalia'lar görüldüğü zaman yüzücülerin denize girmemeleri ilân ve ihtar edilmektedir. Miami parklar ve dinlenme servisi dairesinin neşrettiği (physalia'lardan sakınız.) isimli broşürde denizde bu hayvanlara tesadüf edildiği zaman nasıl hareket edileceği ve tentacle'lara temas ederek zehirlenildiği takdirde ne yapılması lâzımgeldiği hakkında etraflı izahat verilmekte ve kilhassa sahile vurmuş ölü physalia'lara dokunulmaması ihtar edilerek bunların tentacle'larının hayvan öldükten sonra dahi zehirleme kudretini haiz oldukları belirtilmektedir. Filhakika karaya vuran physalia'ların tentacle'larındaki iğneleri hayvanın torba şeklindeki şeffaf vücudu tamamiyle çürüyünceye kadar zehirleme kudretini muhafaza etmektedir. Plâjlarda kum evler ve havuzlar yaparak oynayan çocuklarda, kum banyosu yapanlarda physalia zehirlenmesi müşahede edilmiş, vücutlarında ellerinde kaşıntılar hasıl olmuştur. Bununla ölmüş ve dağılmış physalia'ların kuma karışmış tentacle parçalarında dahi zehir bulaşması imkânı olduğu anlaşılmaktadır. Lâboratuvar tecrübeleriyle kurutulan veya deep freeze'de saklanan physaliaların zehirlerinin altı sené müddetle müessir olduğu tesbit edilmiştir.

Physalia zehirine karşı muafiyeti olan canlılar:

Parazitler, ve hayvanlardaki müsterek yaşama şekilleri, çok muhtelif halleri ve unsurlarıyla biyoloji ilminde esaslı bir araştırma ve tecrübe salıası teşkil etmektedir. Denizdeki diğer canlılar için mutlak bir ölüm hücresi olan physaliaların tentacle'ları arasında hiç bir tehlikeye maruz kalmadan iki ufak balık türünün devamlı olarak yaşadıkları tesbit edilmiştir. Juvenile yellow Jack (carunx bartholomaei) ve Man-of-war fish (Nomeus gronovii) ismindeki bu balıklar physalia'ların korkunç kolları arasında rahatça dolaşarak hayvanın avladığı krustasea artıklarını yemektelerler. Bu balıklarla physalia'lar arasındaki müsterek yaşamının esas sebebi henüz anlaşılamamıştır. Bu balıkların physalia'ların vücut ve kollarından ısıarak parçalar kopardıkları müşahede edilmiştir. Physalia'larla daima birlikte yaşayan Nomeus'lar ön yüzgeçleri kuş kanatlarını andıran mavi renkli ve gümüşü benekli ufak zarif balıklar olup her physalia'nın kolları arasında birden onbeşe kadar bu balıklardan bulunmaktadır. Umumiyetle 2-3 pus boyunda olmakla beraber 8 pus boyuna ulaşanları görülmüştür.

Lâboratuvar tecrübelerinde Nomeus balıklarının physalia zehirine karşı muafiyetleri olmadığı tesbit edilmiştir. Denizden bir physalia'nın kolları arasında çıkarılan bir balık tecrübe havzuna bırakılmış. Burada balığın physalia'ya kendisini sokturmamak için mütemadiyen çırpındığı görülmüştür. Physalia ile

birlikte çıkarılarak tecrübe havuzuna konan bütün NOMEUS'lar bir müddet sonra ölmüşlerdir. Buna mukabil denizde physalia'nın kolları arasında dolaşan bu balıklar ağla yalnız başlarına yakalanarak tecrübe havuzuna atıldıkları zaman yaşamağa devam etmişlerdir. Bu tecrübeler ilim adam'larını şu kanaate sevk etmiştir: NOMEUS balıkları gece gündüz etrafını kuşatan bu zehirli tentacle perdesiyle en ufak bir temastan sakınabilecek esaslı bir tekniğe sahiptirler. Durumları tıpkı yüksek voltajlı elektrik ceryanı taşıyan bir tel şebekesinin ortasında bir adamın tellere temas etmeden yaşamasına benzetilmektedir.

Physalia'lar fırtına tesiriyle sürüler halinde karaya vurdukları zaman kolları arasında yaşayan yüzlerce balık bu bâdireden kendilerini kurtararak denizde yaşamağa devam ederler. Bunların tekrar başka physalia'lar arayarak müşterek hayatlarına devam edip etmediği henüz tesbit edilememiştir.

Physlia'ların zehirine karşı muafiyeti olan diğer deniz hayvanları **LOGGERHEAD TURTLE** ve **HAWKSBILL TURTLE** adındaki iki deniz kaplumbağası türüdür. Bunların besî maddeleri arasında physalia'lar önemli bir yer işgal etmektedir. Bu büyük hayvanlar denizde **PHYSALIA** sürülerinin arasına girerek ve (henüz anlaşılmayan bir sebeple gözlerini kapayarak) physalia'ları torba gibi vücutlarından kapmakta ve tentacle'ları gagalarından dışarıya sarktığı halde yüzmelerine devam ederek avlarını sonuna kadar yutmaktadırlar. Gerek Juvenile ve Nomeus balıklarının ve gerekse bu kaplumbağaların physalia'ların şiddetli zehirine karşı bu muafiyetlerinin sebebi ilmi sahada henüz aydınlatılamamıştır.

HYDROZOA sınıfına mensup diğer bazı hayvanlar :

Kuzey Avusturalya denizlerinde yaşayan ve **SEA WASP** (deniz eşek arısı) adlı verilen (*Chiropsalmus quadrigatus*), Physalia'ların akrabası olup denizin en tehlikeli hayvanlarından biridir ve bu hayvanın soktuğu insan en geç sekiz dakika içinde ölmektedir.

Yine Physalia'ların akrabasından olup insanlar için muzur telâkki edilen **SEA NETTLE** (deniz ısırganı) adındaki (*Dactyloctenula quinquecirrha*), bilhassa Birleşik Amerikanın Atlas Okyanusu sahillerinde ve Chesapeake körfezinde yaz aylarında sürüler halinde görülen bir medusa türü olup physalia'larda yelken vazifesi gören organ bunlarda mevcut olmadığından tamamiyle akıntılara tâbi olarak seyahat ederler. Bunun zehiri de insanı öldürmemekle beraber çok ızdırap verecek kadar şiddetlidir. Bunlar da zarif renkli hayvanlar olup tentacle'ları bir kaç kademden uzun değildir. Bununla beraber bu hayvanlar nisbeten ufak olduklarından insanın bunlara temasıyla vücudundaki dağılan kısımların ızdırabı pek uzun sürmemektedir. Bittabi birbiri peşine birkaçı ile temas vakî olursa fazla yaralanmanın tesiriyle ızdırap artacaktır.

Birleşik Amerikanın her iki sahilinde bulunan ve renkleri ve şekilleri itibarıyla physalia'lara benzeyen **VEVELLA** yahut (*By-the wind Sailor*) adındaki medusa türü umumiyetle physalia yavruları zannedilirse de bunlar hakikatte physalia'lardan daha ufak ayrı bir tür olup insanlar için daha az zararlıdır.

2 — SCYPHOZOA:

COELENTERATA filumunun ikinci büyük sınıfına verilen isimdir. Bu sınıfa mensup medusalar anatomik karakterleri bakımından diğer sınıflardan farklıdır. Bunlar HYDROZOA'lardan daha büyük ve bütüne kesafetleri daha fazladır. Bazıları 7 kadem kutra ulaşırlar ve COELENTERATA'ların en büyük fertlerini teşkil ederler. Bunların hayat safhaları da enteresandır. Bazılarında yumurta hayvanının vücudunda neşvünümâ bulur, bazılarında ise üreme fonksiyonu muğlak safhalar arzeder.

SCYPHOZOA, çok çeşitli medusa türlerini ihtiva eder. Ekserisi cidden çok zarif görünüşlü olurlar. Birçok özellikleri dolayısıyla diğer sınıflardan kolayca tefrik edilirler. Bu sınıfa mensup medusaların bütün organları muntazam ve simetrik. Şimal denizinde yaşayan CHRYSAORA genüsü bu sınıfın çok bilinen medusa türlerinden biridir. SCYPHOZOA sınıfına mensup bazı meşhur ve enteresant medusa türleri hakkında izahat verelim:

AURELIA (Moon Jelly) medusa türü:

Pasifik ve Atlas Okyanuslarında ve diğer dünya denizlerinde yaygın olarak bulunan bu medusa türü normal olarak 3-6 pus kutrunda beyaza çalar şeffaf veya mavimsi beyaz yahutta açık mor renkli olur. Bazılarında büyüklük bir kadem kutra ulaşır ve renkleri sütlü kahve veya portakal rengi olur. Yüzerken dolun aya benzediklerinden halk arasında (Moon Jelly) ismi verilmiştir. Bunlar, yarı şeffaf, vücut kalınlıkları az, düz ve tabak biçiminde olurlar. Üreme gudukleri daha koyu renkli olduğundan dışarıdan bakıldığı zaman iç kısımlarında görülür. Çan şeklindeki vücutlarının spazmodik ve ritmik hareketleriyle açılıp kapanarak yüzerler. Diğer bir çok medusa türlerinden farklı olarak tentacle'ları gözle fark edilemeyecek kadar ufaktır.

Üremeleri seridir. Sığ sularda yumurtalarını dökerler. İlkah edilen bir yumurta hücresi sür'atle larvaya tahavvül eder ve yüzmeye başlar sonra dibe inerek bir cisme yapışır. Burada sür'atle neşvünümâ bularak tentacle'ları olan bir polyp haline gelir. Bu polyp tıpkı Hydra'larda olduğu gibi içi oyuk bir üstuvaneyeye benzer ve bir ucu ile kendisini bir yere yapıştırmış olup diğer ucundaki ağız kısmı ile beslenir. Muayyen bir zaman sonra bu polyp muhtelif parçalara ayrılır ve bu parçaların her biri büyüyerek medusa haline gelirler. Bundan sonra sür'atle büyüyerek ergin çağa ulaşırlar. AURELIA'lar Birleşik Amerika ve İngiltere sahillerinde en tanınmış medusa türüdür.

CYANEA medusa türü (Lion's mane):

Soğuk kuzey denizlerinde yaşayan dev bir medusa türüdür. Amerikanın Atlantik sahillerinde sık görülür. Adese şeklindeki vücutları 7 kademden fazla kuturda ve 3 kadem kalınlığında olup tentacle'ları 100 kadem derinliğe kadar uzanabilir. Vücudunun takriben % 90 nı sudan ibarettir. Normal fertler 3-4 kadem kutrunda olurlar, bunların tentacle'ları 30-40 kadem uzayabilir. Kuzey sularda görülenlerin renkleri kırmızıya çaldığı halde güneye doğru indikçe açık maviden süt beyaza kadar muhtelif renkler alır.

Bu hayvanlar physalia'lerden daha korkunçturlar. Çünkü tentacle'larının sayısı daha fazladır. Bir fertte 800 den fazla tentacle tesbit edilmiştir. Bu sebeple halk arasında bu medusaya (Lion's mane) - aslan yelesi - denilmektedir. Bir adı da dev cüssesinden ve renginden mülhem olarak (Great pink jelly) - Büyük penbe medusa - dır. Umumiyetle açık denizlerde bazan satıhta bazan pelajik derinliklerde münferit veya sürüler halinde bulunurlar. Diğer bütün vasıfları physalia'larda olduğu gibidir. Bunlar da tentacle'larına temas edildiği zaman binlerce kıl gibi mikroskobik deri altı iğnelerinin herbirinden mikroskobik damlacıklar halinde şiddetli zehir zerkederler. Zehirleme tesirinin derecesi kurbanının tentacle'larına sarılma şekline ve aldığı zehir miktarına bağlıdır.

Cyanea'lar da aslında mütecaviz hayvanlar değildir, denizde akıntıların tesiriyle pasif bir şekilde yüzer ve gıdasını teşkil eden hayvanları zehirleyerek beslenirler. Zehrinin kimyevi terkibi henüz tesbit edilememiştir.

(Devamı edecek)

— o o —

BALIK KUTU KONSERVECİLİĞİMİZİN GELİŞMESİNE MANİ OLAN MESELELER VE TEDBİRLERİ.

Hakmet Akgüneş
Hayatî ve Tıbbî Kimya
Mühassası.

Genel olarak bir konserve fabrikasının veya sanayiinin kurulabilmesi ve rantabl olarak işliyebilmesi için aranan şartları şöyle hülâsa etmek mümkündür.

- 1) Ham madde temini imkânları,
- 2) Sanayiın kurulacağı yerin seçilmesi,
- 3) İlk tesis ve işletme sermayesinin temini,
- 4) Mamûlün sarf imkân ve vüs'atı ile dağıtım,
- 5) Sanayii koruyucu mevzuat ve gelişmesini temin edecek güven şartları.

1) Öncelikle, ham maddenin temini imkânları üzerinde durmak şarttır. Çünkü, ham madde kurulacak bir sanayi için ana unsurdur ve bu ana unsur hesaba katılmadan kurulan nice sanayi atıl kalmıştır. Özellikle balık kutu konserve sanayiinin ana meselesi müstakar f'at'la ve devamlı olarak konserve edilmeye uygun evsafa yeteri kadar ham madde temini ile başlar. Memleketimiz hali hazır kıyı balıkçılığı şartları ile ve konserve kulanılan ekseri balıkların tezahürlerinin peryodik ve senenin muayyen aylarına inhisar ettiği gerçeği karşısında müstakar bir balık piyasası temini için alınması gerekli tedbirler mevcuttur.

Ancak alınacak tedbirlerin balık fiyatlarını, Dünya piyasası fiyatlarının üstüne de çıkarmaması lâzımdır. Bu gün bu piyasa teessüs etmemiştir. Arz ve talebe göre çok geniş hudutlar içinde fiyatlar değişmektedir. Bu gün için cari olan piyasa ve yapılan işlem şöyle özetlenebilir:

Torik, Palamut, Uskumru gibi pelajik balıklar, periyodik bir sıra dahilinde muhtelif senelerin belirli aylarında kesif halde av verirler. Malûm bulunduğu üzere bu dönemlerde avlanan balıkların bir kısmı, sahil şehirlerimizde taze olarak istihlâk edilir bir kısmı mevsimin imkânları nisbetinde buzlanarak, başlıca Anadolunun büyük şehirlerine sevk edilir ve oralarda halk gıdası olarak kullanılır. Cüz'i bir nisbette, İstanbul ve Marmara havalisinde konserve tesislerinde işlenir. Asıl büyük kısım ise buzlu veya dondurulmuş olarak ihraç edilir.

Esasen 1963 - 1967 Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı da artacak balık istihsalinin büyük kısmına isabet eden nisbetinin ihraç suretiyle kıymetlendirilmesini öngörmektedir.

Sardalya istihsalimiz mahdud olmakla beraber, hemen büyük kısmı Sardalya tuzlaması ve kutu konserve olarak kıymetlendirilmektedir.

Orkinoz için durum farklı olup hemen tamamı donmuş olarak ihraç edilmektedir.

Bu gün için memleketimiz konserve sanayiinin imkânları, dondurulmuş olarak ihraç edilen kısmı, kutu konserve haline ifrağ edilmiş durumda ihraç etmeye müsait değildir. Memleketimiz için her türlü ihracat halen olumlu bir hareket olarak görülmektedir. Ancak, bu durum, ham madde ihraç ettiğimiz müddetçe, memleketimizde bu ham maddenin işlenerek ihracı halinde temin edeceği kazançtan yurdu yoksun bırakacaktır. Bu suretle bir kısım insan gücünün ve muharrik enerjinin bu sahaya kaydırılması imkânları ile yeni iş hacmi açılması bertaraf edilmiş olmaktadır. Bu kıymetlendirilemeyen gücün yeni ve başka sahalara tevcih edilmesi ve bu sahaların aranması zorunlu hale gelmektedir. Bunun yerine balık ham maddesinin dondurularak muhafazası ve belirli müddet içinde kutu konserve haline ifrağ edilerek bunun da büyük kısmının ihracı cazip bir teklif olarak görünürse de; balığın dondurularak muhafazasının balık fiyatına yapacağı etki, işlenecek miktar, ihraç fiyat ve vüs'atı, bu işle ilgili olarak kurulması gereken konserve sanayiinin ilk yatırımı ile işletme yatırımı, yatırımdaki faiz hadleri ve tesisatın temin şart ve imkânları, enerji ve işçilik, kalifiye eleman temini, başta gelen sınırlayıcı faktörlerden olmakta rantabilitenin önceden dikkatle hesaplanması ve tetkikini icap ettirmektedir.

Esasen, gelişmiş ülkelerle az gelişmiş ülkeler arasındaki bir fark da ihraç ettikleri ham maddelerin mamûl maddelere nisbeti ile tahrik edilmektedir. Bu suretle konulan puan kanaatimce ekseriya bir değer ifade etmektedir. Gelişmişliği karakterize eden, kültür ve refah seviyesi ise bunu normal yoldan milletlere temin eden de çalışmak ve her türlü kaynakları en uygun şekilde kıymetlendirmektedir. Bu yolda sermaye terakümünü sağlayan tedbirlerin alınması da şarttır. Millî hasılanın fertler arasındaki haklı dağılımı demokrasilerde bu yoldan temin edilmektedir.

Memleketimizde ihraç gayesi esas alınarak, hele Müsterek Pazar muvacehe-

sinde kurulacak bir konserve sanayii için balık ve teneke fiatlarından hareket edecek olursak, balık ham maddesi maliyetinin evveliyetle yüksek bulunduğunu görürüz, bunun muhtelif sebepleri vardır. Öncelikle, balıkçılığımız yeni mekânize olmaya başlamıştır, finansman müesseseleri kurulamamış, sermaye terakümü sağlanamamıştır. Motor ve donanımın ithal yoluyla memlekete girmesi zarureti karşısında, döviz ve ithal kurları ile organizasyonun kifayetsizliği sebebiyle balıkçıya av araç ve gereçleri dünya piyasası fiatları esas alındığına göre pahalıya mal olmaktadır. İşletme masrafları olarak, akaryakıt fiatları diğer yenileme ve idame masrafları yüksektir. Balıkçıya dünyanın balıkçı memleketleri balıkçısının temin ettiği fiatlardan akaryakıt ve ağ malzemesi temini zarureti vardır, ancak bu halde haklı bir rekabet bahis konusu olabilir, aksi halde bu sahadaki insan gücünün ve sermayenin tevsii ve kıymetlendirilmesi suretiyle kendi öz kaynaklarımızın işletilmesi ile istihsalimizin Plân hedeflerine uygun olarak gelişmesi imkân dahilinde görülmemektedir. Halihazır durumda dahi taze veya dondurulmuş balık ihracının çok cazip olduğu iddia edilemez. İhracatta vergi iadesi tedbiri işi kökünden hal eden bir vasıta sayılamaz. Çünkü; vergi iadesi ihracatçıya yapılmaktadır, esas istihsali yapan onun meşakkatini çeken balıkçımızın bundan indirekt yoldan da olsa kifayetli olarak faydalanabileceği gerçeği, tatmin edici sayılamıyacak, ihracatı teşvik edici bir tedbir olarak mütalâa edilmek gerekir.

Öncelikle balıkçılık, balık avcılığı, bir ihrac sanayii olarak mütalâa edilmeli, yurt içindeki istihlâk istisnası, esas kaideyi bozmıyacağı noktasından hareketle, balıkçılıkta gelişmiş memleketler balıkçısının temin ettiği fiatlardan Türk balıkçısına da motor, ağ ve donanımı bilhassa akaryakıt sağlanmalıdır. (Esasen Plânda da artacak istihsalin ihrac suretiyle kıymetlendirileceği derpiş edilmektedir). Düşük faizli balıkçılık kredileri ancak bu suretle verimli olabilir. Balık konserve sanayii de bundan sonradır ki bahis konusu edilebilir.

Memleketimizde konserve sanayiinin gelişmesini sınırlayan hususlardan, teneke temini imkânlarına gelince:

Ereğli Demir Çelik Sanayii levha kok teneke tesisleri faaliyete geçmeden önce, dünya piyasası fiatlarından ve muhtelif yollardan yurda teneke ithal edilmiş ancak bu hususta çıkan zorluklar ve gümrük resimleri diğer vergi ve masraflar sebebiyle, bizzat tenekeyi doğrudan doğruya ithal eden müesseseler dahi, emsali balık konserve imal eden memleketlerdeki fabrikaların şartları ile teneke temin edememişlerdir. Ancak bu zorunlu bir durum olarak mütalâa edilmek yerinde sayılır. Konservenin maliyetine tesir eden esas unsurlarından biri olan kutu ham maddesindeki aleyhimize durum uzun yıllar şikâyet mevzuu olmuş, araya 3 üncü ve 4 üncü ellerin girmesi ile teneke fiatları daha da arttığından, demir perde memleketleri, bazı Arap ülkeleri haricine konserve ihracı imkânı kalmamıştır. Tenekenin yurdumuzda imali ile bu durumun konserveci lehine değişmesi temenniye şayan ve şarttır. Ancak konservecinin büyük para bağliyerek doğrudan doğruya Ereğli Fabrikası ile anlaşma yapamaması halinde, araya 2 inci ve 3 üncü eller girdikte, teneke fiatlarının artacağı tabii olmakla beraber, esasen sağlam finansman kaynaklarına sahip konserve fabrikalarının ku-

rulabilmesi halinde ihracat bahis konusu olacağından, bunların doğrudan doğruya Ereğli Fabrikası ile temasa geçme ve bağlantı yapabilme şanslarının bulunacağını kabul etmek yerinde olur. Ancak özel imalât ve kaliteli mal istihlal eden küçük konserve fabrikalarının da mahfına sebebiyet verilmemeli, koruyucu tedbirelri vaz edilmelidir ki büyük fabrika haline geçme şansları bertaraf edilmessin. Her ne kadar tenekenin kalaylanması kullarılan kalay, ithal malı ise de, bunu ithalde isabet eden vergi ve harçların, teneke kullanan konserveciye iadesinin, teneke fiyatının düşürülmesi suretiyle tatbiki yerinde olur kanaatindeyim. Her halükârda konserveci tenekeyi, dünyadaki emsalleri gibi, aynı cari fiattan temin edebilmelidir. Aksi halde bir konserve sanayinin teessüsü ve gelişmesi düşünülemez. Diğer bir deyim ile, balık kutu konserveciliğimizin gelişmesi öncelikle balıkçılığımızın gelişmesine ve konserve ambalaj malzemesinin rekabete yeterli, düşük fiattan temin edilebilmesine bağlıdır.

2 — Sanayinin kurulacağı yer bakımından aranan nitelikler şöyle özetlenebilir:

- a) Büyük balıkçılık limanları ile demir ve kara anayollarına irtibatı bakımından uygun yerin seçilmesi.
- b) İhraç limanları ile irtibat.
- c) Hinterlânının konserveciliğe müsait ham madde kaynak ve depolarını havi bulunması.
- d) Konservecilikte kullanılacak kâfi su ve enerji, yakıtın temini bakımından uygun yerin seçilmesi ile ham madde işleme, ham madde ve mamul depolarına yeterli saha temin edilebilmelidir.
- e) Kalifiye işçi ve teknik personel teminine müsait yerlerde olması.

3 — İlk tesis ve işletme sermayesinin temini için, 1 inci maddede özet, olarak izah edilen şartların bulunması ve tedbirlerin alınması halinde, sermaye celbini cazip hale getirecek kolaylıklar ve güven'in gerek iktisadi şartlar ve gerekse kanun yoluyla teminat altına alınması zarureti vardır. Sermaye piyasasının bu sâhaya yatırım yapması birinci derecede bu güvenin sağlanmasına bağlıdır. Kalite kontrol mevzuatının vaz'ı halinde, mamul konserve, işletme kredisi temini için bir garanti olarak kabul edilebilecektir. Halen, bankalar mamul konserveyi verilecek kredi için haklı olarak, bir karşılık olarak kabulde çekingen davranmaktadırlar. Halen memleketimizde cari kanunî mevzuat, konserveilerin başlıca sağlık yönünden kontrolünü hedef tutmaktadır. Her ne kadar memleketimiz için cari olacak, konserve kutu standartları ve konserve standartları tasarıları hazırlanmış ise de, bu tasarıların zorunlu standard haline geçmesi halinde balık konserveieri kalite kontrolü mevzuatının ihdası ve kontrol organizasyonu gereklidir. Aksi halde durum şimdikinden pek farklı olmayacaktır. Malum bulunduğu veçhile halen memleketimizde sarf edilen konserveier sadece sağlık yönünden kontrol edilmekte, Umumi Hıfzıssıhha Kanunu ve Gıda Maddeleri Tüzüğü ile ek ve tadilleri ile ilgili mevzuat uygulanmaktadır. Her ne kadar Gıda Maddeleri Tüzüğü yeniden hazırlanmakta ve çağımızın gerçekleri muvacehesinde tadil edilmekte ise de, hiç bir zaman, kalite standartlarını kapsamına alacak mahiyette olamaz. Diğer taraftan halen ihraç edilen cüz'i miktar konserveiere da hi uygulanacak kalite kontrol veya standardizasyonla ilgili mevzuat yoktur.

4 — Mamûlün sarf imkân ve vüs'ati:

Halen memleketimizde Et ve Balık Kurumu, ham maddenin depolanma, nakil ve dağıtımında modern imkânlarla sahiptir. Bir çok sabit soğuk depoları memleketin hemen her yerinde inşa edilmekte veya halen kullanılır hale geçmiş bulunmaktadır. Frigorifik gemi ve kamyonları ile soğuk zincirinin devamı temin edilmektedir. Et ve Balık Kurumunun halen elinde bulunan tesislerin memlekete sağlayabileceği faydalar aşîkârdır. Bu arada ham maddenin istihsal yerinden konserveciye teslim ve mamûlün dağıtımını üzerine alabilir. Bu suretle, bu işe yatırılması gereken büyük ilk tesis ve işletme sermayesi halen bağlanmış durumdadır. Demek oluyor ki, memleketimizin öz kaynaklarından temin edilebilir. Bu durum 1 ve 3 üncü maddelerde sözü edilen, ham madde, ilk tesis ve işletme sermayelerinin teminine müsbet yolda etki eder, sevk ve dağıtımını daha rantabl bir hale sokabilir.

5 — Sermayeyi koruyucu mevzuat ve gelişmesini temin edecek güven şartları:

Gelecekte balık konserve sanayiinin ihracat yapabilme şansı ancak büyük miktar kaliteli ve dünya piyasası fiyatlarından imalât yapabilmesi ile kabildir. Demek oluyor ki, küçük fabrikaları birleşerek büyük ve modern tesisler haline getirmek için sanayiciye ticarî, hukukî kolaylıklar tanımak ve bu sanayi cazip ve güvenilir hale getirmek lâzımdır. Diğer taraftan, ham madde temini zımında, balık avcılığını kooperatifleştirip rantabl hale getirmek kaçınılmaz bir şart ve iyi bir tedbir olarak gözükmektedir. Verilecek kredilerin kontrolü ancak bu şarta bağlı olarak müessir ve verimli olabilir.

Yukarıda özet olarak bildirilen şartlar temin edilmediği takdirde, balık kutu konserveciliğimizin gelişmesi beklenemez.

— o o o —

AKDENİZ BALIKÇILIK GENEL KONSEYİ TOPLANTILARINDA AĞ GÖZÜ ÖLÇME ÂLETİ DENEMELERİ HAKKINDA YAPILAN TAVSİYELER VE TEKLİFLER

Memleketimizin de üyesi olduğu Akdeniz Balıkçılık Genel Konseyinin Üretim Komitesi, yaptığı toplantıda, Akdenizde selektivite çalışmaları için ağ gözü ölçülerinin standardizasyonunun faydalarını ve ICES (Westhoff) ağ gözü ölçme âletinden daha fazla inkişaf ettirilmiş bir âletin mevcut olmadığını tasdik etti. Akdeniz şartlarında kifâyetlilik çalışmalarını deruhte etmek üzere tecrübelerin yapılmasına ve bu çalışmaların tamamlanmasından sonra âletin faydasının tespitine karar verildi. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtı (FAO) bu iş için 2 adet ağ gözü ölçme âleti tedarik etmeyi ve bunları 1963 yılında İspanya ve İsrailde kullandırarak, bu denemeler esnasında elde edilen neticeleri Akdeniz Balıkçılık Genel Konseyi Sekreterliği vasıtasıyla üye memleketlere bildirmeyi kararlaştırdı.

Konsey tarafından İngilizce ve Fransızca olarak yayınlanan «Haberler Bülteni» nin son sayısında (No. 27, Ağustos 1965) «Westhoff ağ gözü ölçme âleti» denemeleri hakkında şu malûmat verilmektedir:

«İspanyada yapılan denemelerin neticeleri Konsey Sekreterliğine bildirilmiştir. Kullanılan iki ağ gözü ölçme âletinden okunan rakkamlarda büyük farklar görülmüştür. İspanyol ilim adamları tecrübelerin neticelerini özetleyen bir filim çekmişlerdir. İsrail'deki tecrübeler tamamlandıktan sonra bu memlekete verilen ağ gözü ölçme âleti Yugoslavyaya gönderilecektir.

Konsey'in Romada 10-15/Mayıs/1965 tarihlerinde yapmış olduğu toplantıda, Üretim Komitesi, İspanya ve İsrail gibi ilgili memleketlerin, bilhassa İtalyanın, 1965 senesinde ağ gözlerini ölçmek için bahis konusu âletle mukayeseli denemeler yapmalarını ve elde edilecek neticeleri Konsey Sekreterliğine bildirmelerini tavsiye etmiştir.

Westhoff ağ gözü ölçme âleti; Konseyin 1963 senesinde yapmış olduğu 7 inci toplantısında talep edilmiş olan mukayeseli denemeleri yapmayı kabul etmiş olan İtalyan Balıkçılık İdaresine tevdi edilmiştir.»

BALIK VE BALIKÇILIK

İSPANYA'DA BALIKÇILIK ENDÜSTRİLERİNE YAPILAN MALİ YARDIMLAR (*)

KISIM I. MUHTELİF MALİ YARDIMLARIN TETKİKİ

A. SAÇ GEMİ YAPIMI İÇİN VERİLEN SÜBVANSYONLAR (GEMİ İNŞA PRİMLERİ) VE BALIKÇI GEMİ SAHİPLERİNE YAPILAN İKRAZLAR

I. Hedef

1. Bu yardımların amacı yerli malzemenin daha yüksek olan fiyatlarını telâfi etmek ve ekonomik kalkınmadaki gecikmeyi kapatmaya imkân veren yatırımları teşvik etmektir.
2. 100 tondan daha yüksek saç balıkçı ve ticaret gemilerinin yapımı için sübvansyonlar verilmektedir. İkrazlar, balıkçı gemi sahiplerine, gemi tonajına ve gemi yapımında kullanılan malzemeye bakılmaksızın yapılmaktadır.

II. Yardımların tarifi

a) Gemi inşa primleri

3. Sübvansyonlar, 12/mayıs/1956 tarihli kanun gereğince verilmiştir, ve, karine-leri saç ve 100 tondan daha yüksek olmak şartile balıkçı ve ticaret gemilerinin yapımı için Endüstri Bakanlığı tarafından verilmektedir.

(*) OCDE Teşkilâtı tarafından 1965 de Paris'te yayınlanan «Balıkçılık Endüstrilerine Yapılan Mali Yardımlar» adlı rapordan alınmıştır.

N O T: 1 Pezata 15 kuruştur.

4. Bu sübvansyonlar mütehavvildirler. 15/Haziran/1960 a kadar, makine yerli olmak şartile, inşa bedelinin % 9 unu ve makine dışarıdan getirtildiği takdirde inşa bedelinin % 6 sını teşkil ediyorlardı. Mezkûr tarihten sonra müsaade edilen yapımlar için verilen sübvansyonlar, hale göre, sırasıyle % 6 ve 4 e indirildiler.

Sübvansyonları vermek için, talipler arasında bir seçme yapılır. Denizcilik özellikleri ve avcılığa uygun vasıfları sayesinde daha ekonomik bir istimale en iyi şekilde adapte olan gemiler seçilir.

5. 100 tondan daha yüksek saç karineli balıkçı gemilerinin inşası için 1958 den 1963 (dahil) e kadar verilmiş olan primler şunlardır,

Yıl	Verilen toplam meblâğlar
1958	25.218.927,40 Pezeta
1959	18.462.880,80 »
1960	12.468.525,48 »
1961	30.085.101,05 »
1962	39.961.647,00 »
1963	80.003.791,00 »
Toplam	206.200.872,73 Pezeta

b) Balıkçı gemi sahiplerine yapılan ikrazlar

6. İkrazlar, balıkçı gemi sahiplerine 12 Mart ve 26/Ekim/1956 tarihli kararname ve kanunlarla verildiler ve milli inşaat plânlarına dahil edilmişlerdir. Bu kararname ve kanunlarla hazırlanmış olan ve prensip olarak 1958-1963 yılları için öngörülmüş olan plân 31/Aralık/1961 tarihine kadar yürürlükte kalmıştır.

1/Ocak/1962 den itibaren, balıkçı gemi sahiplerine yapılan ikrazlar 23/Aralık/1963 tarihli Kanun, 18/Ocak/1962 tarihli kararname ve bu kararnamenin tatbikine dair 19/Ocak/1962 tarihli Bakanlık kararnamesiyle nizam ve usul altına alınmışlardır.

1/Ocak/1962 tarihine kadar, 100 tondan daha yüksek saç karineli balıkçı gemi sahiplerine yapılan ikrazlar Milli İmar Kredi Enstitüsü tarafından dağıtılmış ve 20 sene vadeli, % 2 faizli, Tersaneye verilen sübvansyonlar düşüldükten sonra genel değerin % 80 ine eşit ikrazlardan ibaret idiler.

Ocak 1962 den beri, faiz haddi % 4 e çıkarıldı ve başka şartlar ilâve edildi. Gemi sahibi, inşa edilecek yeni geminin tonajının % 60 ma eşit bir tonajı tahrip edecek ve yeni gemi, bir takım özellikleri haiz olacaktır.

7. Müstakrizler tarafından yapılan ödemeler «orta ve uzun vadeli özel bir hesaba» yatırılmaktadır, ve Hazine bu hesab vasıtasıyla, tevcih edilecek ikrazların verilmesi için lüzumlu meblâğları Milli İmar Kredi Enstitüsünün emrine müheyya bulundurmaktadır.

Bahis konusu ikrazların tahsisinde uygulanan kıstas, inşa primlerinin verilmesinde tatbik olunan kıstasın hemen hemen aynıdır, yani, bir kerre çalışmaya

başlayınca, sosyal ve ekonomik bakımdan daha fazla kâr getirebilen gemilere yapılmaktadır.

8. 1958 senesi başından 1963 senesi sonuna kadar saç karineli ve 100 tondan daha yüksek balıkçı gemi sahiplerine yapılmış olan ikrazlarda bilfiil kullanılmış olan meblâğlar aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir.

	Gemi sahiplerine açılan krediler
1958	282.424.859,00 Pezeta
1959	297.589.696,00 »
1960	483.754.180,00 »
1961	486.331.919,00 »
1962	358.110.846,00 »
1963	846.414.527,00 »
Toplam	2.734.626.027,00 Pezeta

10 yıllık bir dönem için 4.000 milyon pezeta öngörülmüştür.

9. Her geminin evsafına göre az veya çok önemli olan «sübvansyon» ve «ikraz» gibi bu iki çeşit yardım sayesinde, 1958-1963 döneminde 100 tondan daha yüksek ve saç karineli 255 gemi inşa edilmiştir. Gemilerin yıllar itibarile sayı ve genel tonajları aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir.

Yıl	İnşa edilen balıkçı gemi adedi	İnşa edilen genel tonaj
1958	34	7.565
1959	28	7.809
1960	47	12.343
1961	58	12.760
1962	35	8.561
1963	52	20.197
Toplam	255	60.235

III. Balıkçı filosunun mütekabil kısmının gelişmesi

10. 1958-1963 döneminde yardım görmek suretile veyahut yardım görmeksizin inşa edilmiş olan 100 tondan daha yüksek tonajdaki saç gemilerin sayısı ve tonajı aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir:

Yıl	Gemi sayısı	Gros rejister ton
1958	51	12.248
1959	42	15.037
1960	62	14.683
1961	78	18.188
1962	59	14.700
1963	70	22.022
Toplam	362	96.878

100 tondan daha küçük veyahut saçıtan başka malzeme ile inşa edilmiş olan gemilere müteallik olabilecek ikrazlar hakkında bilgi mevcut değildir.

IV. Hükümet yardımının değerlendirilmesi

11. İkrazlara gelince, faiz haddinin az oluşu, ucuz kredi açmak için hükümetin önemli yardımlarda bulunduğu ifade edilebilir.

1960 da beher gemi için verilmiş olan sübvansyonlarda yapılan indirim, 1961 den sonra ödenmiş olan sübvansyonların genel miktarında bir azalış değil, fakat, çok büyük bir artış tevhit etmiştir.

V. Neticeler

12. Şayet, 1958-1963 senelerinde inşa edilmiş olan gemilerin sayısına göre hükmedilecekse, ikrazlarla kombine edilen sübvansyonların aranılan maksada vardıkları ve yatırım yapmayı ve filonun kapasitesini arttırmayı teşvik ettikleri görünüyor. Zira, her sene inşa edilmiş olan gemilerin sayısı çok artmıştır. Aynı zamanda, yardım görmeden inşa edilmiş olan gemilerin yüzdesinde bir azalma olmuştur.

1957 den 1961 e kadar İspanyol filosunun istihsal ettiği su ürünlerinin genel miktarlarında % 33 bir artış olmuştur, yani üretim 1957 de 750.000 tondan 1961 de takriben 1.000.000 tona yükselmiştir. Bu artışın, ne dereceye kadar, 100 tondan daha yüksek saç balıkçı gemi filosunun en büyük istihsal kapasitesi sayesinde elde edildiğini belirtmek mümkün değildir. Fakat muhakkak surette önemli bir etkisi olmuştur.

B. DENİZCİLİK VE BALIKÇILIK MERKEZ FONU'NUN YAPTIĞI İKRAZLAR

I. Hedef

13. Hedef balıkçıların hayat seviyesini ve şartlarını islah etmektir.

II. Yardımın tarifi

14. Genellikle ahşap karıneli ve daha küçük tonajdaki balıkçı gemi sahiplerine yapılan ikrazlar, Denizcilik ve Balıkçılık Merkez Kredi Sandığı da dahil, İspanyanın sosyal denizcilik ve balıkçılık müesseselerinin büyük bir kısmını biraraya

getiren Sosyal Denizcilik Enstitüsü (Çalışma Bakanlığı) tarafından 1/Ocak/1962 tarihine kadar yapılmıştır.

Enstitü tarafından yapılan yardımlar, hangi nev'inden olurlarsa olsunlar, hepsi sosyal karakterdedirler, ve binnetice, mezkûr Enstitünün yaptığı ikrazları kapsayan şartlar da aynı mahiyeti taşımaktadırlar.

Denizcilik ve Balıkçılık Merkez Kredi Sandığının fonu, Hazinesinin verdiği hisseler ve mecburi vedialar ile beslenmektedir. Bu vedialar, nereden gelirlerse gelsinler, her halükârda % 2 bir faiz getirmektedir.

Aşağıdaki cetvel 1956 dan sonra elde edilmiş olan kaynakları göstermektedir:

Yıl	Elde edilen kaynaklar
1957	—
1958	—
1959	115 milyon pezeta
1960	50 milyon pezeta
1961	135 milyon pezeta
1962	374 milyon pezeta
1963	270 milyon pezeta
Toplam	944 milyon pezeta

15. Bu istikrazlar, gerek balıkçı kooperatif ve birliklerine gerekse gemilerin tamiri, techizatın montajı ve daha küçük tonajdaki balıkçı tekne yapımı için gemi sahiplerine aşağıdaki şartlar tahtında tahsis edilebilir.

10 ekim 1919 tarihli kararname ile tesis edilmiş olan ve halihazırda Sosyal Denizcilik Enstitüsüne dahil bulunan Denizcilik ve Balıkçılık Merkez Kredi Sandığı 12 mayıs 1962 tarihine kadar aşağıdaki şartlarla ikrazlar yapmıştır.

- Balıkçı kooperatif ve birliklerine yapılan ikrazlar, faiz % 2,5;
- Muharrikler veya av techizatı mübayaası ve avaryaların tamiri için gemi sahiplerine yapılan ikrazlar, faiz % 3,5;
- Balıkçı tekne yapımı için balıkçı gemi sahiplerine değerin % 65 ine kadar olmak üzere yapılan ikrazlar, faiz % 3,5.

12 mayıs 1962 tarihli bakanlık kararnamesiyle faiz haddi % 4 e çıkarıldı ve tevhid edildi.

Bahis konusu ikrazların vâdesi 5 senedir ve yeni bir beş yıllık devre için uzatılabilir.

Teminat: Gemi veya mübayaâ edilen malzemenin ikrazın itfasına kadar temini.

16. 1957 ilâ 1963 (dahil) döneminde bu yardım sayesinde yapılmış olan yatırımların tattikine gelince, bu yatırımların ayrıntıları aşağıda gösterilmiştir:

- Balıkçı kooperatif ve birliklerine yapılan ikrazlar:

Yıl	
1957	640.000 Pezeta
1958	28.650.000 »
1959	2.109.000 »
1960	508.000 »
1961	4.473.000 »
1962	11.847.049 »
1963	59.068.463 »

Toplam 107.295.512 Pezeta

b) Tamir ve tesisler için gemi sahiplerine yapılan ikrazlar:

Yıl	Pezeta
1957	1.624.450
1958	11.400.000
1959	6.620.000
1960	1.860.600
1961	13.017.333
1962	980.000
1963	67.010.308

Toplam 102.512.691

e) Gemi inşaatı için yapılan ikrazlar (Pezeta olarak):

Yıl	Saç	Ahşap	Toplam
1955	1.950.003	30.500.360	32.450.363
1956	1.560.000	49.472.240	51.032.240
1957	—	34.983.679	34.983.679
1958	4.300.000	99.054.859	103.354.859
1959	3.000.000	42.524.200	45.524.200
1960	43.339.000	160.252.780	203.591.780
1961	21.930.000	107.988.975	129.918.975
1962	36.507.350	270.796.141	307.303.491
1963	45.265.418	92.851.469	138.116.887
Toplam	157.851.768	888.425.303	11.046.277.071

d) Bahis konusu ikrazlarla inşa edilen tonaj:

Yıl	Saç	Ahşap	Toplam
1957	—	2.783	2.783
1958	600	7.328	7.929
1959	348	3.220	3.568
1960	4.895	7.054	11.949
1961	1.607	7.398	9.005
1962	2.881	11.144	14.025
1963	1.238	2.857	4.095
Toplamlar	11.569	41.785	53.354

III. Balıkçı filosunun mütekabil kısmının gelişmesi

17. 31/Ocak/1961 tarihinde, 100 tondan daha küçük saç ve ahşap balıkçı filosunun genel tonajı 267.537 idi. Bu devrede 28.910 tonlâto yani genel yekûnun takriben % 10 unu Denizcilik ve Balıkçılık Merkez Fonu'nun yaptığı ikrazların yardımı ile inşa edildi ve 1961 den 1963 e kadar 27,125 tonluk munzam bir tonaj bu yardımla finanse edildi.

IV. Hükümet harcamasının değerlendirilmesi

18. Hükümet harcaması seneden seneye önemli nisbetlerde değişmektedir. Yapılan ikrazlar tamamiye ödeneceğinden hükümetin net harcaması, Hazinece verilen kredilerin normal faiz haddi ile yapılan ikrazların düşük faiz haddi arasındaki farkı teşkil etmektedir.

V. Yardımdan elde edilen neticeler

19. Şayet, bilhassa yeni gemi yapımının finansmanında kullanılmış olan meblağlara göre hükmedilecekse bu yardımın küçük gemi sahiplerine ucuz krediler açılmasına imkân verdiği görünür. Bu krediler açılmamış olsa idi gemi sahipleri faaliyetlerinde zorluklarla karşılaşacaklardı.

KISIM II. GENEL DEĞERLENDİRME

20. Deniz balıkçılık sanyine yapılan mali yardım bahsinde İspanyol hükümetinin halihazırda tatbik ettiği siyaset bütünü ile gelişme halinde bulunan bir ülkenin ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarına karşılık bulmayı istihdaf etmektedir.

İspanyol hükümetinin, hedeflerine tamamiye varıp varmadığını söylemek için henüz vakit erkendir. Herhalde, hükümetin halihazır siyaseti bahis konusu hedeflere aşağıdaki iki ana yoldan varmayı istihdaf etmektedir.

Birinci yol, balık avcılığını endüstriyel çapta mümkün olduğu kadar hızla geliştirmektir. Bu suretle İspanyol balıkçı gemileri, ne kadar uzak olurlarsa olsunlar, yüksek ticari değeri haiz olan en iyi balık cinslerinin bulunduğu ümit edilen mevki ve banklarda çalışabilecekler, azami miktarlarda balık tutabilecekler ve tutulan balıkları en iyi şartlar içersinde saklayabilecekler. Bu gelişmenin, ticaret dengesine fazla bir külfet tahmil etmeksizin, balık tüketiminde bir artışı teşvik etmesi gerekir.

İkinci yol ise, balıkçı gemilerini mümkün olduğu kadar modernleştirerek, küçük çaptaki ticari balık avcılığının en iyi ve rasyonel bir şekilde geliştirilmesine, ekonomik ve sosyal maksatlarla, yardım etmektedir. Bu suretle, bu nevi avcılıkta çalışan balıkçı gemileri İspanyol kıt'a sahanlığı sularından, iç sulardan, ve pelajik balıkların tezahür ettiği «kıyı» sularından en büyük istifadeyi sağlayabilecekler.

Dünya Balıkçılık Âlemi

İç Haberler :

★ Japonyanın Orta ve Yakın Doğu, Afrika Teknik İşbirliği Plânı tahtında Ekim 1964 de memleketimize gelerek o tarihten beri Et ve Balık Kurumunda (İstanbul Balıkçılık Müdürlüğünde) çalışmakta olan Japon balıkçılık uzmanı Ishiro Tutsomi'ye ilâveten, aynı Plân tahtında, Kasım 1965 iptidasında iki yeni Japon balıkçı uzmanı daha memleketimize gelerek Kurumda Mr. Tutsomi ile birlikte çalışmaya başlamışlardır. Bu iki yeni balıkçı uzmanı Takeo Shimiada ve Isamu Shikida'dır.

Takeo Shimiada, 1935 yılında Japonyadaki Tamisaki Elementary okulundan 8 senelik bir kursu müteakip mezun olmuştur. 44 yaşında olup evli ve üç çocuk babasıdır.

Isamu Shikida, 1948 yılında Ohtaki Yüksek Balıkçılık Okulunu bitirmiş, 35 yaşında evli ve 2 çocuk babasıdır.

Memleketimiz balıkçılığının kalkındırılmasında işbirliği yapacak ve yeni av metodlarını öğretecek olan bu iki Japon balıkçı uzmanı yurdumuzda 2 sene kalacak.

★ Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı (1963 — 1967) gereğince, su ürünleriyle ilgili bütün alanlarda ileri ve yurt şartlarına göre geliştirilmiş teknikleri öğretmek için kısa süreli kurslar düzenlenip yayın yapılması, başlıca balıkçılık merkezlerinde Sanat Okulları seviyesinde Balıkçılık Okulları açılması görevi Millî Eğitim Bakanlığına verilmiştir.

Bu gaye ile Millî Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı Etüd ve Plânlama Dairesi bünyesinde Balıkçılık ve Su Ürünleri Şubesi kurulmuş ve faaliyete geçirilmiş bulunmaktadır.

Bu Şube, Balıkçılık ve Su Ürünleri sahasında, öğretim programlarının hazırlanmasına, basın-yayın, kurs, seminer ve Araştırma gibi eğitim ve öğretimle doğrudan doğruya veya dolaylı olarak ilgili her konuda Millî Eğitim Bakanlığı adına faaliyet ve temaslarda bulunmaya, toplantılara iştirak etmeye ve gerekli toplantıları düzenleyip yürütmeye yetkili kılınmıştır.

Balıkçılık ve su ürünleri alanında yukarıda belirtilen konularda Et ve Balık Kurumu Millî Eğitim Bakanlığı ile işbirliğinde bulunacaktır.

★ İzmir Ticaret Odası tarafından Kasım 1965 ayı içinde Odalar Birliğinde düzenlenecek olan «Türkiye Su Ürünleri Semineri»ne sunulacak raporda, Ege bölgesi balıkçılığının üretim ve ihracat yönünden bugünkü durumu ve balıkçılığının aksaklıklarının giderilmesi için alınması gerekli tedbirler sıralanacaktır.

Ticaret Odasına göre Ege Bölgesi Türkiyenin balık ihracatının 1960'da yüzde 1.9'unu sağlarken, 1964 yılında yüzde 6,8'ini, değer bakımından da 1960'da yüzde

8,1 ini temin ederken, 1964'de yüzde 23,3'ünü sağlamaya başlamıştır.

Ticaret Odası raporunda «Ege Bölgesinin balık üretimi gayet hafif bir seyrir takip etmektedir. Buna mukabil çipura, barbunya, dil, levrek, kefal gibi göçmen olmayan balıklarla trança, köpek balığı, yılan balığı da avlanmaktadır. Ege bölgesi ihraç ettiği pahalı balıklar sebebiyle ihracat bakımından önem taşımaktadır» denilmektedir.

«Milliyet»den

★ 21 Kasım 1965 gecesi saatte 90 kilometre hızla esen lodos fırtınası bir balıkçı motorunun batmasına ve mürettebatından dört kişinin ölümüne sebep olmuştur.

«Sadıkreis» motoru Karadenizde Kilyos açıklarında batmış ve motordaki balıkçılardan Necati Çakır, Halit Sezer, İsmail Kapıcı ve Şakir Memiş dalgalar arasında kaybolmuştur. İsmet Yeşilyurt adında sağır ve dilsiz bir balıkçı kurtulmuştur.

BALIK VE BALIKÇILIK DERGİSİ, ölenlerin aileleri mensuplarına başsağlığı diler.

★ Et ve Balık Kurumu soğuk depolarında Eylül 1965 ayında 305.7 ton soğutulmuş, 344.7 ton dondurulmuş olmak üzere cem'an 650,4 ton çeşitli deniz ve tatlı su ürünleri muhafaza edilmiştir. Dondurulmuş olarak muhafaza edilmiş olan su ürünlerinden 0.9 tonu karidestir.

★ Et ve Balık Kurumu soğuk depolarında Temmuz - Eylül 1965 döneminde 7975,2 ton buz üretiminde bulunulmuş ve 7975,1 ton buz satılmıştır. Mezkûr dönemde msonunda buz stoku yarım tondur.

★ Yunus av sezonunda bulunulmaması dolayısıyla 1965 Ekim ayında Et ve Balık Kurumu Trabzon Balık yağı - Unu Fabrikası için yunus mübayaa yapmamıştır. Kurum, Fabrika için sadece 8.6 ton çeşitli balık satın almıştır. Keza, Kurum, İstanbuldaki Zeytinburnu Et Kombinası için, balıkyağı ve unu üretiminde kullanılmak üzere 4,4 ton balık satın almıştır. Kurum, İstanbuldaki Kombinasında 6.1 ton balık unu, 0.9 ton balıkyağı üretiminde bulunmuştur. Mezkûr ay zarfında Trabzon imalatı 20.0 ton yunus yağı ve İstanbul imalatı 6.1 ton balık unu satmıştır.

★ 1965 yılı, Et ve Balık Kurumunun frigorifik nakliye gemilerinin en faal devrelerinden biri olmuştur. Memleketimizde frigorifik mahiyet arzeden malların henüz dış piyasaya akımı arzu edilen nisbete erişmemesi sebebiyle, nakliye gemilerimiz daha ziyade, dış piyasalarda çalıştırılmıştır.

Bu cümleden olmak üzere Bulgaristan ve Romanyadan Arap memleketlerine ve Poti üzerinden İrana sevk edilen kaşkaval peynir ve tereyağ Kurumun frigorifik nakliye gemileriyle nakledilmekte ve ilgililer bu nakliyatlardan memnuniyetlerini izhar etmektedirler.

1965 yılın 31 ekim 1965 sonu itibariyle Kurum frigorifik nakliye gemileriyle, iç ve dış nakliyat olmak üzere cem'an 4.789.186 kilogram yük taşınmış ve 859.234.— liralık navlun temin edilmiştir.

Yapılan nakliyat genellikle üç kısıma ayrılabilir:

- 1 — Kurum için yapılan et seferleri,
- 2 — Türkiye'deki Amerikan TUSLOG Teşkilatına ait gıda maddelerinin İstanbul limanı dahilindeki nakliyatı, ve
- 3 — Gemilerin yaptıkları dış seferler.

Yukarıda gösterilen, taşınan yük miktarından 2.435.600 kilogramı TUSLOG malları, 2.219.344 kilogram dış nakliyatla taşınan kaşkaval peynir, tereyağ ve bazı hallerde dönüş navlunu olarak alınan frigorifik mal olup, mütebakisi ise Kurumun Haydarpaşadaki soğuk deposundan Adalara taşınan et gibi gıda maddesidir.

Dış sefer yekûnu 24 seferi bulmuştur. Frigorifik gemilerimiz genellikle Burgaz-Poti, Köstence-Beyrut, Burgaz-Beyrut arasında çalışmaktadır.

Yukarıda tasrih edilen seferlere ilâveten 766 tonluk frigorifik nakliye gemimiz KAR, TUSLOG Teşkilâtına kiraya verilmiş olup, İstanbui - Sinop, Samsun ve Trabzon arasında frigorifik eşya ve ceneral kargo nakliyatında kullanılacaktır. Bu gemi Tuslog'a kiraya verilmeden evvel İskenderun'dan yüklemiş bulunduğu 252 ton yaş üzümü Rotterdam'a (Hollanda) gayet iyi durumda boşaltmıştır.

★ Et ve Balık Kurumuna ait av gemilerinden 45 tonluk «Sazan» ve 22 tonluk «Kılıç» av gemilerin Kurumun 1965/66 balık av mevsimi av tatbikat programı gereğince, Doğu Karadeniz bölgesinde Karagöz — İstavrit ve Hamsi av tatbikatında bulunmak üzere, naylon hamsinoz ve naylon torik - palamut gırgır ağları ile donatılarak 13 kasım 1965 günü Trabzon'a müteveccihen İstanbul'dan hareket etmişlerdir. «Kılıç» gemisi bahis konusu av faaliyetlerinde yardımcı gemi olarak kullanılacaktır. Bu arada ağla yunus avcılığı tecrübesi de yapılacaktır.

Bu av faaliyetleri memleketimize yeni gelmiş olan ve yukarıda adları bildirilen 2 Japon balıkçı uzmanının nezaretinde ve sorumluluğunda yürütülecektir.

Dış Haberler

Batı Almanya

Batı Almanya'da son haftalar içersinde tamamlanarak, 2 ekim tarihinde «Hamburg» adı altında «Cranzer Balıkçı Gemileri Anonim Ortaklığı» na teslim olunan balıkçı gemisi, 82 m. uzunluğunda ve 2.400 tonilâto hacminindedir. Bu gemi, avladığı balıkları hemen gemide file halinde işlemektedir. Balıklar derhal tavaya atılıp kızartılacak şekilde kesilip, buzlanıp, pane yapılmakta ve paketlenip, dondurularak limana teslim edilmektedir. Gemi, aralarında 25 Portekizlinin de bulunduğu 50 kişilik personeliyle bu günlerde ilk balık avına çıkacaktır. Geminin fabrika tesisleri o şekilde hazırlanmıştır ki, bunlar taze balık depoladığı gibi, küçük bir müdahaleyle gerek perakende satıcılar gerekse toptancılar için 150 şer gramlık 50 paket halinde dondurulmuş balık fileleri de imal etmektedir. Balıkların hepsi işlendikten sonra, 870 metreküp hacmindeki frigorifik tesislerde dondurularak muhafaza edilmektedir. Bu modern balık fabrikası 2 balık arayıcı tesise, 2 radar âleti ve 1 de kuvvetli telsiz tesisine sahiptir.

«Almanyadan Röportajlar» dan

Fransa

★ Fransa nüfusunun yirmi yaş yukarısından % 55 i haftada en az bir kerre ve % 47 si Cuma günü balık yemektir.

«La Pêche Maritime» den

İspanya

★ İspanya'da balık unu üretimi 1964 de 37.109 metrik tona baliğ olmuştur. Halbuki bu üretim 1963 de 33.176 ton idi. 1964 de karaya çıkarılan su ürünlerinden takriben % 9 unun balıkyağı ve unu imalatında kullanıldığı tahmin olunmakta-

dır. Balıkyağı ve unu fabrikalarının ihtiyacı olan ilk maddenin çoğu fileto, konserve ve diğer balık işleme sanayiinde arta kalan balık artıklarından sağlanmaktadır. İspanya balıkunu ithalatı 1963 de 78.291 tondan 1964 de 40.457 tona inmiştir.

Balıkyağı üretimi 1963 de 1.811 tondan 1964 de 2,070 tona yükselmiştir. Balık yağı ithalatı 1963 de 5.368 tondan 1964 de 3.525 tona düşmüştür.

★ 1964 de İspanya balıkçılık endüstrisi, 1962 de yayınlanan Balıkçı Filosunu Yenileme Kanunundan aldığı güç ile kalkınmaya devam etmiştir. Uzak mesafe İspanyol balıkçı filosunda büyük değişiklikler yapılmıştır. Çok miktarda yeni ve modern gemiler hükümetin desteğiyle veya özel teşebbüs tarafından inşa edilmiştir. Yeni gemiler bilhassa Atlas Okyanusunda kullanılmaktadır. Başka gemiler de inşa edilmektedir ve gemi inşaatçıları en az iki yıl faaliyette bulunacak kadar kâfi teklifler almışlardır.

İspanyol balıkçı filosuna 1964 de cem'an 92 yeni balıkçı gemisi iltihak etmiştir. Kuzey ve Kuzey Batıda onaltı kadar gemi tersanesi bu gemileri, ve ayrıca Şili için 2, Küba ve Fransa için birer gemi inşa etmişlerdir. Yeni gemiler arasında dondurma tesislerine malik olmıyan 58 adet müteamil trol gemisi (bu gemilerin tuttukları balıklar buzlu olarak muhafaza edilmektedir), dondurma tesisli 29 trol, ve bu iki sistemi kombine eden 9 trol gemisi bulunmaktadır. Trol gemilerinden ikisi kolaylıkla adapte edilebilmekte ve orkinoz purse - seine gemisi olarak kullanabilmektedir; canlı yem tanklarına maliktirler ve özellikleri şunlardır: Uzunluk 36.80 metre, 290 gros ton ve günde 20 ton dondurma kapasitesi,

Keza, İspanyol gemi tersaneleri, başlıca karides olmak üzere kabuklu deniz hayvanlarını tutmak için müteaddit dondurma tesisli kıçtan ağ döken toplayan trol gemileri inşa etmektedirler. Yeni gemilerin başlıca özellikleri şunlardır: Uzunluk 20.28 metre, 154 gros ton, 50 metreküp anbar kapasitesi, dondurma kapasitesi 24 saatte 1,8 metrik ton. Bildirildiğine göre mezkûr gemiler bu tiplerden ilk inşa edilendir.

«Commercial Fisheries Review» den

Pakistan

% Üçüncü Beş Yıllık Plânında öngörüldüğü veçhile, Pakistan'ın, Karides üretimini 3.400 metrik tondan 4.590 tona yükseltmek için daha takriben 48 trol gemisine ihtiyacı vardır. 1/Temmuz/1965 de yürürlüğe sokulan Üçüncü Beş Yıllık Plân, balık ve Karides üretiminde yüzde 30 bir artış beklemektedir. Batı Pakistan'da karides ve balığa olan talep başlıca ihracat içindir.

Pakistan İstişari Yatırım Merkezi, Batı Pakistan'ın karides endüstrisine dayanan müteaddit iş imkânlarını gösteren bir etüd hazırlamıştır. Bu etüd, karides trol gemilerinin masraf ve faaliyetlerini detaylı olarak kapsamakta ve radyo muhaberatını, keşif uçaklarının istimalini ve ana gemileri ihtiva eden muhtelif cins destekleme imkânlarına işaret etmektedir.

«Commercial Fisheries Review» den

İtalya

★ İtalya'da her sene tüketilen balık miktarının takriben yarısı yerli balık endüstrisi tarafından temin olunmaktadır. Son bir kaç sene zarfında, bu memlekette su ürünleri üretimi yılda takriben 200,000 tonda istikrar bulmuştur. Fakat

balık tüketimi 1961 de 369.000 tondan 1963 de 394.000 tona yükselmiştir. 1963 senesinde İtalya'da insan başına av ürünleri tüketimi 16,7 pounda olmuştur. Bu miktar, 24 pound olan dünya ortalamasından oldukça düşüktür.

Hamsiler, sardalyalar, molüskler, krüstaseler ve uskumrular İtalyanın bir yılda istihsal ettiği su ürünlerinin takriben yüzde 70 ine eşittir. Bunların hemen hemen hepsi taze olarak satılmaktadır. Eskiden genel av miktarının küçük bir yüzdesini teşkil eden Orkinos balığı, şimdi, daima artmakta olan talebi karşılamak için geniş miktarda elde edilmeye çalışılmaktadır.

1961 den 1963 e kadar İtalya'nın motorlu balıkçı filosu, 200-500 tonluk kategoride mevcut 10 tekneden 28 tekneye, 500-1000 tonluk kategoride mevcut 2 tekneden 15 tekneye ve 1000 tondan daha yüksek kategoride mevcut 3 tekneden 5 tekneye yükselmiştir. 1964 senesi sonuna doğru, 500-1000 ton arasında 18 gemi ve 1000 tondan daha yüksek tonajda 4 gemi inşa edilmekte idi ve bu devrede ikmal edildi.

Son birkaç sene zarfında taze, dondurulmuş ve soğutulmuş balık ithalatı, başlıca orkinosun rağbette olması sebebiyle, muntazam artmıştır. İtalya, zeytinyağında konserve yapılan ve muhafaza edilen dondurulmuş orkinos ithal etmektedir.

İtalya, geleneksel olarak, Kanada'dan konserve edilmiş som ve tuzlanmış morina balıkları ithal etmektedir. Kanada'nın fiatları rekabete son derece uygun bulunduğundan, İtalya'nın 1963 senesinde Kanada'dan konserve edilmiş som balığı ithalatı muazzam miktarda artmıştır. Som balığına gelince, İtalya malın değer bulduğu bir piyasa olduğundan, ve Japonya ve bilhassa Sovyet Birliğinden daha rekabet edici fiatlar teklif edildiğinden, İtalya piyasasında som balığı satmak Kanadalı ihracatçılar için çok güç olmaktadır.

İtalya'nın Kanada'dan tuzlanmış morina ithalatı, İtalyadaki daha yüksek hayat şartları ve daha iyi dondurma imkânları yüzünden oldukça sınırlandırılmıştır. İtalya'nın tuzlanmış morina ithalatı 1964 de takriben 1000 metrik tonu bulmuştur. Bu piyasa iyi evsafa, ucuz fiatta tuzlanmış morinoya her zaman açıktır.

«Commercial Fisheries Review» den

★ Geçen 31 Ağustosta sona eren Adriyatik denizinde balık avcılığına dair İtalyan - Yugoslav anlaşması, gelecek 28 Şubat'a kadar, yani altı aylık bir dönem için geçici olarak yenilenmiştir.

★ 1/Şubat/1963 tarihli İtalyan Tunus anlaşmasına tevfiikan, önümüzdeki 1 Ocak'ta başlayacak kampanya için Tunus sularında avlanmak üzere İtalyan balıkçılarına, geçen kampanya için verilmiş olan yüz kırk ruhsat yerine, cem'an yüz yirmi ruhsat verilecektir. Av ruhsatlarının sayısı anlaşmanın hitam bulacağı 1970 yılına kadar tedricen azaltılacaktır.

★ Merkez Hidrobiyoloji Laboratuvarının mütalâasına tevfiikan Deniz Ticaret Bakanlığı, Larsen ağlarının rasyonel bir şekilde kullanıldıkları vakit her derinlikte balık tutmak imkânını veren trol ağları gibi addedilmeleri gerektiğini bildirmiştir. Buna mukabil, deniz dibini taramak için bu ağlara safra koyul-

duğunda, trol ağları gibi addedilmeleri ve, binnetice, liman reisliklerince tahmil edilen tahditlere tâbi tutulmaları gerekmektedir.

«La Pêche Maritime» den

Yugoslavya

★ «Yugoslavya Sahil Suları, Dış Sular Sahası ve Epikontinantal Saha Kanunu», 12/Mayıs/1965 tarihli Yugoslav Resmi Gazetesinde yayınlanmış ve 20/Mayıs/1965 de yürürlüğe girmiştir. Yeni Kanun «İç Sular» ve «Karasuları» nı ihtiva eden «Yugoslavya sahil suları» üzerinde Yugoslavyanın hükümrânlığını ilân etmektedir. Bahis konusu sahaların ölçülmesinde kullanılacak esas hatlar halen tesbit edilmiştir. «İç deniz» esas hatlar içersinde bulunmakta ve «Karasuları» esas hatlardan açık denize doğru ölçülen 10 deniz mili içindeki sahadır.

Tesbit edilen esas hatlar şunlardır: (1) asıl kara ve sahil adalarının sahil hattı boyunca en düşük cezir hatları, (2) körfezlere girişleri kapatan düz hatlar, ve (3) asıl kara ve sahil adalarının muayyen noktalarını birleştiren düz hatlar.

Kanun, Yugoslavyanın karasularından geçen yabancı bir balıkçı gemisinin av ekipmanını anbarlarında bulundurmasını veya mühürlemesini şart koşmaktadır. Böyle bir geminin, mücbir haller hariç, ekonomik hızdan dūn olmayan bir sür'atte, durmaksızın ve demirlemeden karasularını en kısa yoldan geçmesi gerekmektedir. Yabancı balıkçı gemileri, Yugoslavyanın karasularından geçişleri sırasında, balıkçı gemisi olduklarını açık şekilde gösteren alâmetleri taşımaları gerekmektedir. Bu şartlara riayetsizlik halinde 20.000 ilâ 200.000 dinar (250 ilâ 2.400 Türk lirası) arasında değişen para cezası uygulanacaktır. Bu şartlar, Yugoslavyanın karasularında, balık avlamak maksadiyle aktedilen Beynelmilel bir anlaşmaya istinaden müsaade istihsal etmiş olan balıkçı gemilerine avlamak üzere izin aldıkları bölgede bulundukları esnada uygulanmaz. Mücbir sebebler hariç, yabancı balıkçı gemilerinin Yugoslavyanın «iç sularına» girmeleri genellikle yasaktır. Buna riayetsizlik halinde 50.000 ilâ 500.000 dinar (600 ilâ 6.000 Türk lirası) arasında değişen para cezası gemi kaptanına veya gemide bulunan sorumlu bir kimseye uygulanır.

Yeni Kanun karasularının dış sınırından ölçülmüş 2 deniz mili genişliğinde bir «dış sular sahası» nı tarif etmektedir. Yugoslav makamları, «Dış sular sahası» nda gümrük, mali ve sağlık nizamlarına riayetsizlikleri önlemek... ve bahis konusu nizam hükümlerinin ihlâlini cezalandırmak üzere «Dış sular sahasında» kontrol yapacaklardır.

«Karasuları dışındaki 200 metre derinliğe kadar olan deniz dibi ve deniz dibinin altındaki zemin ve, keza, karasularının dışındaki deniz dibinin üzerindeki su derinliğinin, deniz dibi ve deniz dibinin altındaki zeminin sahip bulunduğu tabii kaynakların işletilmesine imkân verebilecek sınır dahilî», «Epikontinantal saha» olarak tarif edilmiştir.

Yugoslavya, deniz dibi veya deniz dibi tahtında hareketsiz bulunan veyahut deniz dibi ve tahtı ile dâimi fiziki temasta bulunmakla hareket edebilen, ancak yakalandıktan sonra hareket kabiliyetini kaybeden altı da dahil tabii servetlerini istikşaf ve işletmekle ilgili olarak «epikontinantal saha» üzerindeki hükümrânlık hakkına sahiptir.

«Commercial Fisheries Review» den

BALIK VE BALIKÇILIK

(FISH and FISHERY)

Foundation : 1953

VOL. XIII	NOVEMBER	ET ve BALIK KURUMU G. M.	EDITOR
No. 11	1965	BALIKÇILIK MÜDÜRLÜĞÜ	D. AKAGÜNDÜZ
		BEŞİKTAŞ - İSTANBUL	

CONTENTS

	Page
NOTE ON WORLD FISH PRODUCTION (PART II)	1
MOST GRACEFUL ANIMALS OF THE SEA (MEDUSA, HYDROID, SEA ANEMONE) COELENTERATA (PART III)	4
Poison of Physalia, Immunity against poison of physalia, Some other animals which belong the class HYDROZOA, Class: SCYPHOZOA, A medusa (Aurelia - moon jelly), A medusa (Cyanea - Lion's mane).	
FISH CANNING PROBLEMS IN TURKEY	8
In this part; our fish caning industries and it's problems has been mentioned.	
SUBSIDIES AND OTHER FINANCIAL SUPPORT TO THE FISHING INDUSTRIES OF SPAIN	13
WORLD FISHING NEWS	20

Sayın İstanbul Halkına ve Kasaplara

Kurumumuz Zeytinburnu Et Kombinası ile Haydarpaşa ve Beşiktaş Soğuk Depolarında, Toptancı ve Perakendeci Kasaplar ile Et Mamülleri imalatçılarına ve lokantalara muhtelif ırk, cins ve kalitede et satışı yapılmaktadır. Emsallerine kıyasen ucuz fiyatlarla satılmakta olan Kurumumuz etleri, kalite ve sağlık şartları yönünden de müşterilerimize güven verecek durumdadır.

Menfaatleri icabı kasap, lokanta ve imalatçıların satış yapan iş yerlerimize müracaatları ile sayın İstanbul halkının kasaplardan Et ve Balık Kurumu etlerini almaları duyurulur.

ET VE BALIK KURUMU
İSTANBUL BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ

Kurumumuz Trabzon Fabrikasında en yeni ve teknik
metodlarla istihşâl olunan :

NATUREL YUNUS YAĞI

devamlı olarak iç ve dış piyasaya satılmaktadır.

Sanayici ve tüccarlarımızın doğrudan doğruya **Et ve Balık Kurumu Balıkçılık Müdürlüğü, Beşiktaş** veya **Balık Yağı ve Unu Fabrikası Müdürlüğü, Trabzon**, adreslerine müracaatları rica olunur.

**ET VE BALIK KURUMU
BALIKÇILIK MÜDÜRLÜĞÜ**

Balıkçılarımıza

M.W.M. (Halk dili ile Marşal) deniz motorlarına ait yedek parçaların satışına Et ve Balık Kurumu Balıkçılık Müdürlüğünde devam edilmektedir.

İsteklilerin Et. ve Balık Kurumu Balıkçılık Müdürlüğü, Beşiktaş, İstanbul adresine müracaatları rica olunur.

**ET VE BALIK KURUMU
BALIKÇILIK MÜDÜRLÜĞÜ**

BASAĞ SİGORTA A.Ş.

Türkiyede Sermayesi ve Teşkilatı En Büyük Sigorta Şirketi
Sermayesi : 3.000.000

**YANGIN — NAKLİYAT — HAYAT — KASKO — TRAFİK
FERDİ VE KOLLEKTİF KAZA — HIRSIZLIK
CAM KIRILMASI — UMUMİ MES'ULİYET
SİGORTALARI**

Çabuk İş — Kolay Ödeme

**TÜRKİYENİN HER TARAFINDA
T. C. ZİRAAT BANKALARI,
EMNİYET SANDIKLARI ve
TURİZM BANKASI**

ACENTELERİDİR

TÜRKİYE
İ
BANKASI

PARANIZIN
İSTİKBALİNİZİN
EMNİYETİ

VİTA'yı çok seviyor...

VİTA'nın tadı o kadar nefis ki, VİTA ile pişen bir yemekten daha lezzetli bir şey olabilir mi!

VİTA, kalorisi bol ve kuvvet sağlayan bir gıdadır.

VİTA hafiftir, mideyi yormaz, çünkü fevkalâde sâf ve asiditesi az olan nebatî yağlarla imâl edilir.

GRAFİKA

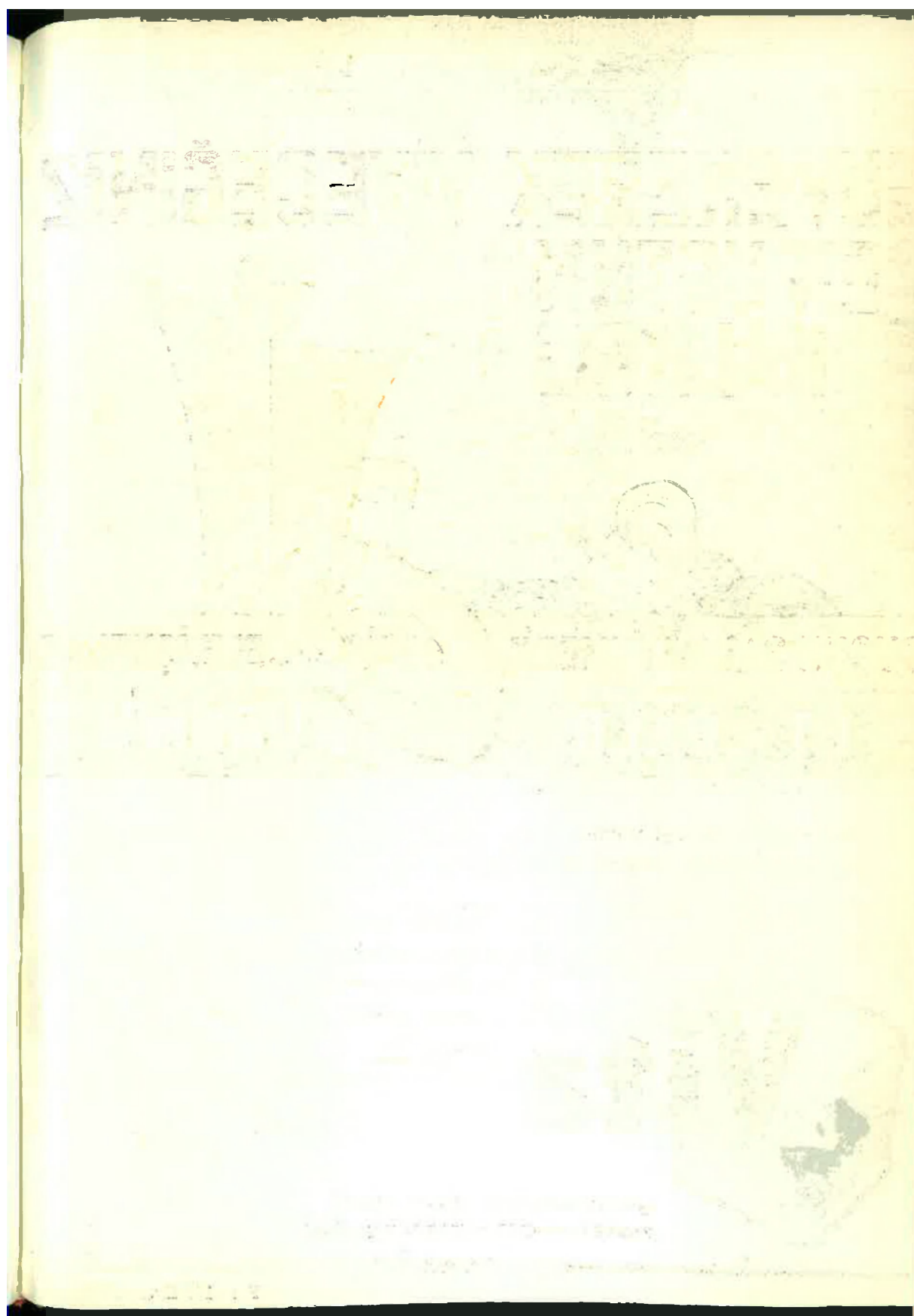

VİTA sayesinde
kocanız yemekleri
çok kolay hazmeder.
Keyfi yerinde
olur.

**yemeğin lezzeti
midenin dostudur.**

V.127

**GÜVENEREK YİYECEĞİNİZ
EN ÜSTÜN
KALİTELİ**

**SUCUK SALAM FÜMEDİL Sosis JELE.İŞKEMBE
ET VE BALIK KURUMU**

EBK 89/1965

ÇINAR BASİMEVİ

İstanbul

F : 125 Kr.